

Stenvender

Arenaria interpres

Tjaldursgrælingur

Turnstone

Stenvenderen har en cirkumpolar yngle-udbredelse i den arktiske zone, primært kystnære egne, inklusive Østgrønland og Svalbard. I Europa yngler stenvenderen endvidere i Skandinavien samt Danmark, Finland og Estland. Stenvenderen er en langdistancetrækker, der overvintrer langs Afrikas og Vesteuropas kyster. På Færøerne er stenvenderen en ret almindelig træk- og vintergæst.

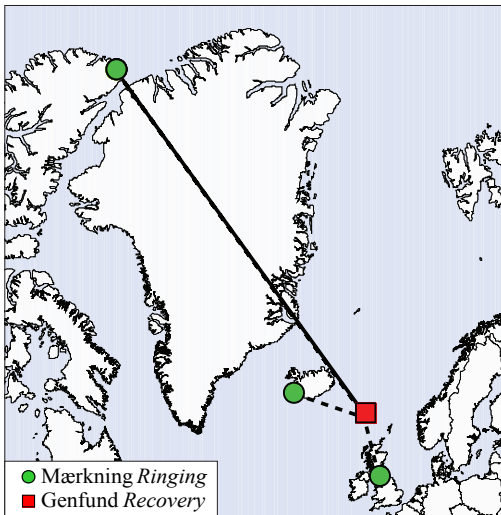

Fig. 1. Samtlige genfund af stenvender ringmærket på Færøerne ($n=3$), og mærkningslokaliteter for stenvender ringmærket i udlandet og genmeldt på Færøerne ($n=7$). Fuldt optrukne linjer angiver direkte træk, mens stiplede linjer forbinder mærknings- og genfindssted. All recoveries of turnstones ringed in the Faroes ($n=3$), and ringing sites of turnstones ringed abroad and recovered in the Faroes ($n=7$). Unbroken lines indicate direct migration and dashed lines connect ringing and recovery sites.

Mærknings- og genmeldingsdata

I alt er 26 stenvendere ringmærket på Færøerne, 22 på Nólsoy, tre i Sumba, Suðuroy, og én ved Sandur, Sandoy (fig. 2). Den første blev mærket i 1985 (Nólsoy), og flest er mærket i årene 1998 (8) og 2006 (7) (fig. 4). Samtlige mærkninger er foretaget i vinterhalvåret, fra 2. september til 9. marts, flest i december (7) og januar (8). De fleste er fanget med små fælder eller inde i fiskerhuse i Nólsoy bygd. Blandt aldersbestemte fugle ($n=19$) var 11% ungfugle (1k) og 89% ældre fugle (2k+).

Med tre genmeldinger er 11,5% genmeldt. Alle genmeldte fugle er mærket på Nólsoy. Syv stenvendere ringmærket i udlandet er genmeldt på Færøerne, fem mærket i Canada, en i Island og en i England. En fugl er aflæst seks gange.

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 26
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 0

Genmeldinger *Recoveries*
Antal genmeldinger *No. of recoveries* 3
- heraf udenfor Færøerne *Recovered abroad* 0
Antal fugle *No. of individuals* 3
- heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 0
Genmeldingsandel *Proportion recovered* 12%
Mærket i udlandet og genmeldt på Færøerne
Ringed abroad, recovered in the Faroes 7

Ekstremer *Extremes*
Højeste alder *Oldest bird* 10 år 1 mdr.
Længste afstand *Longest distance*
Færøerne Faroes 0 km

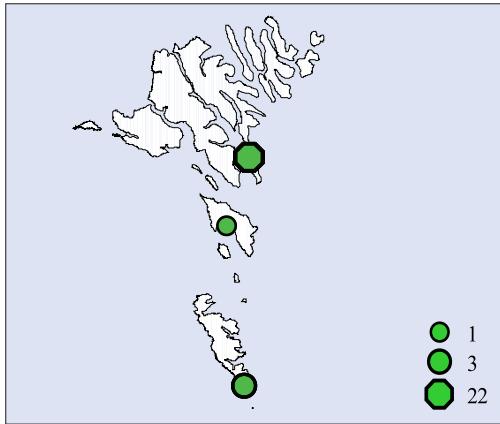

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for stenvender ringmærket på Færøerne (n=26). *Ringing sites of turnstones ringed in the Faroes (n=26).*

Træk, overvintring og spredning

Alle tre fugle er genmeldt på mærkningsstedet (fig. 1). Den ældste genmelding var en voksen fugl (2k+) mærket 9. marts 1998 og aflæst 21. marts 2008. De to andre genmeldinger var voksne fugle mærket 5. december 2006 og aflæst henholdsvis 19. og 28. november 2009.

De canadiske fugle var alle ringmærket på Ellesmere-øen i Nordcanada, tre omkring 1. juni og to i august. Flere af fuglene var farvemærkede og blev aflæst flere gange. De canadiske fugle er set fra 15. august til 9. april, flest i træktiden. Enkelte har overvintret på Færøerne (G. Morrison, i brev).

To genmeldinger illustrerer trækket fra Canada til Færøerne (cirka 2.700 km). En ung (1k) han mærket 16. august 1997 blev dræbt af en dværgfalk 24. december 1997 ved Sandur, Sandoy, 2.739 km sydøst for mærkningsstedet. Og en voksen han, mærket 31. maj 2008, blev aflæst 15. august 2008 ved Miðvágur på Vágar.

Ringmærkede fugle fra Ellesmere i det nordligste Canada er i stor udstrækning genmeldt fra Vesteuropa, inklusive De Britiske Øer, Holland og Portugal (Dunn m.fl. 2010).

En fugl, mærket 10. oktober 1956 i det sydvestlige Island, blev fundet død 28. august 1960 i Trongisvágur, Suðuroy, 850 km østsydøst for mærkningsstedet. Endvidere er en fugl, mærket 8. november 1987 nord for Workington,

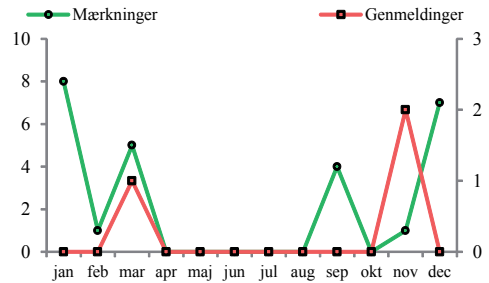

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for stenvender ringmærket på Færøerne. *Month of ringing (green circles) and recovery (red squares) of turnstones ringed in the Faroes*

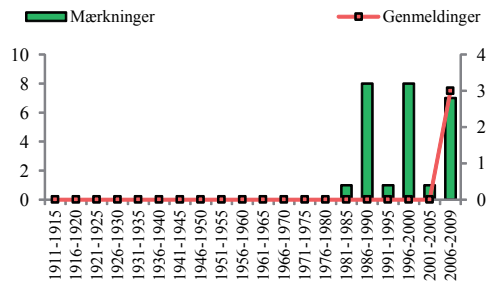

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for stenvender ringmærket på Færøerne, i femårsperioder. *Year of ringing (green bars) and recovery (red squares) of turnstones ringed in the Faroes (five-year periods).*

England, fundet død 21. maj 1995 i Fámjín, 785 nordnordvest for mærkningsstedet.

Genfundene viser, at nogle af de stenvendere, der under trækket raster på Færøerne eller ligefrem overvintrer, kommer fra yngleområder i det nordøstlige Canada. Fugle fra Nordøstcanada og Grønland overvintrer langs kysterne af Vesteuropa og Nordvestafrika, fra det centrale Norge i nord til Mauretania i syd (Wernham m.fl. 2002, Lyngs 2003). I samme område samt i Vestafrrika overvintrer også fugle fra den skandinaviske bestand, inklusive Svalbard (Bakken m.fl. 2003, Fransson m.fl. 2008). Genmeldingerne på Færøerne antyder også, at stenvender benytter samme trækroute efterår og forår, og at de vender tilbage til samme rasteplass år efter år. Det er også påvist andre steder, bl.a. på De Britiske Øer (Wernham m.fl. 2002)

English summary

Turnstone is a common migrant and winter visitor in the Faroes. 26 birds have been ringed, mostly in Nólsoy (22). All have been ringed during the autumn and winter period (2 September - 9 March). Most were ringed as adults. There are three recoveries, all from the ringing site three (2) and ten years after ringing, respectively. Seven birds ringed abroad have been recorded

in the Faroes. Five were ringed on the breeding grounds in Canada, one was ringed in Iceland, and one in England. Two birds from Canada have been recovered in the Faroes a few months later during the autumn migration (approx. 2,700 km). Many of the turnstones are recorded several times in the Faroes (G. Morrison; pers. comm.).